

REFERAT Klima- og Miljøudvalget (2022-2025) d. 31-01-2023

Mødedato Tirsdag d. 31. januar 2023 kl. 08:30

Mødested M.5/rådhuset

Mødedeltagere Eva Pinnerup, Kurt Mosgaard, Stine Isaksen, Lars Mogensen, Steffen Drejer

Indholdsfortegnelse

Klage over afslag til etablering af ny sø i registreret § 3-eng, matr.nr. 4d Tastum By, Kobberup.....	3
Klage over tilkendegivelse om § 3-status af engstykke ved Nørreåen ved Skjern – matr.nr. 1ay Skje	8
Klage over påbud om genetablering af beskyttet eng på matr.nr. 10o Skringstrup By, Skals.....	12

Punkt 1: Klage over afslag til etablering af ny sø i registreret § 3-eng, matr.nr. 4d Tastum By, Kopperup

22/27122

Resume

Lodsejerne har klaget over forvaltningens afgørelse om afslag til etablering af ny sø i en beskyttet eng vest for Tastum Sø.

Det vurderes, at klagen ikke bidrager med nye oplysninger.

Klima- og Miljøudvalget skal tage stilling til, om sagen skal genoptages, eller om afgørelsen skal fastholdes og dermed sendes videre til Klagenævnet.

Sagen genoptages, efter at byrådet den 25. januar 2023 besluttede at sende sagen tilbage til Klima- og Miljøudvalget til fornyet behandling ([link til sag nr. 9 i byrådet den 25. januar 2023](#)).

Indstilling

Direktøren for Teknik & Miljø indstiller,

1. at det meddeles Miljø- og Fødevareklagenævnet, at Viborg Kommune ikke finder anledning til at genoptage sagen, da klagen ikke har bidraget med afgørende nyt.

Beslutning i Klima- og Miljøudvalget den 03-01-2023

Et flertal i Klima- og Miljøudvalget bestående af Steffen Drejer, Kurt Mosgaard og Lars Mogensen besluttede,

1. at der skal meddeles dispensation til etablering af en sø med henvisning til, at det vurderes, at der ikke er tale om § 3-natur.

Eva Pinnerup og Stine Isaksen ønsker sagen behandlet i byrådet.

Beslutning i Byrådet den 25-01-2023

Efter Klima- og Miljøudvalgets behandling af sagen er der indhentet en advokatvurdering, der beskriver rammerne for den politiske behandling af spørgsmål om naturområder med § 3 status.

Stine Isaksen stillede følgende beslutningsforslag:

1. ”Det meddeles Miljø- og Fødevareklagenævnet, at Viborg Kommune ikke finder anledning til at genoptage sagen, da klagen ikke har bidraget med afgørende nyt.”

For forslaget stemmer 3 (Marianne Gaardsdal, Stine Isaksen og Aksel Rosager Johansen).

Imod forslaget stemmer 27 (Venstres, Den socialdemokratiske og Det Konservative Folkepartis byrådsgrupper).

Forslaget blev dermed forkastet.

Herefter stillede borgmesteren følgende beslutningsforslag:

Set i lyset af de nye oplysninger, der er tilgået sagen – herunder at Klima- og Miljøudvalgets beslutning på mødet den 3. januar 2023 ikke er lovlig – foreslår borgmesteren,

1. at sagen sendes tilbage til Klima- og Miljøudvalget til fornyet behandling.

For forslaget stemmer 27 (Venstres, Den socialdemokratiske og Det Konservative Folkepartis byrådsgrupper).

Imod stemmer 3, (Marianne Gaardsdal, Stine Isaksen og Aksel Rosager Johansen)

Forslaget blev dermed godkendt.

Fraværende:

Eva Pinnerup

Beslutning i Klima- og Miljøudvalget den 31-01-2023

Klima- og Miljøudvalget besluttede at meddele dispensation fra § 3 med begrundelse i, at etablering af en sø vil forbedre levevilkårene for flere dyrearter, herunder bidrage til at genoprette bestanden af spidssnudet frø.

Stine Isaksen stemte imod med begrundelse i, at en dispensation vil stride mod klagenævnets praksis.

Stine Isaksen og Eva Pinnerup frafalder den i forbindelse med tidligere udvalgsbehandling i Klima- og Miljøudvalget den 3. januar 2023 ([link til sag nr. 9 i Klima- og Miljøudvalget den 3. januar 2023](#)) påberåbte standsningsret med den konsekvens, at sagen herefter ikke sendes i byrådet.

Forvaltningens bemærkninger

Klima- og Miljøudvalget har på møde den 4. januar 2022 truffet beslutninger i 3 sager (sag nr. 9, 10 og 11), som alle vedrører spørgsmål om såkaldt § 3-status som beskyttet naturområde iht. naturbeskyttelsesloven. I forbindelse med sagernes behandling har forvaltningen på udvalgmødet gjort opmærksom på usikkerhed i forhold til om beslutningerne er lovlige. Flertallets beslutning er i alle sagerne begæret standset af udvalgets mindretal iht. styrelseslovens § 23. Endelig realitetsafgørelse af sagerne skal derfor træffes af byrådet. Sagerne behandles på førstkommande byrådsmøde den 25. januar 2022.

Med baggrund i ovenstående og for entydigt at beskrive rammerne for den politiske behandling af spørgsmål om naturområder med § 3 status, har forvaltningen indhentet et notat fra advokat Mads Kobberø, som vedlægges som nyt bilag til sagen.

Af advokatens redegørelse fremgår bl.a., at ”§ 3-status helt og holdent er en naturfaglig vurdering af områdets karakter, herunder hvilke planter og dyr, det ved en besigtigelse kan konstateres, forefindes på arealet. Idet der altså er tale om en naturfaglig vurdering, er det ikke en vurdering, der sagligt og meningsfuldt kan forelægges andre end personer med en sådan naturfaglig indsigt.” Med baggrund i advokatens redegørelse anses de politiske beslutninger som værende ulovlige, idet der på det foreliggende grundlag ikke er hjemmel til at tilsidesætte den foretagne vurdering og registrering af, at der i de 3 konkrete sager er tale om områder med § 3-status.

I notatet beskrives imidlertid også muligheden for i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65 at dispensere fra § 3-beskyttelse – ”altså tillade en aktivitet, som der ellers er forbud imod, gennemføres med den konsekvens, at der sker en tilstandsændring. Efter dispensationsbestemmelsens ordlyd er der indrømmet kommunerne et betydeligt skøn i den forbindelse. Det fremgår således af bestemmelsen, at der kan dispenseres i ”særlige tilfælde”. Det er ikke i selve loven defineret, hvilke typesituationer der kan rubriceres som ”særlige tilfælde”. Lovbemærkninger og ikke mindst Natur- og Miljøklagenævnets righoldige praksis efterlader dog ikke nogen tvivl om, at praksis er restriktiv.”

Notatet indeholder følgende uddybende beskrivelse af klagenævnets praksis:

”Der findes udvalgte områder, hvor den nævnte restriktive praksis ikke er helt så restriktiv. Områder, hvor der er andre væsentlige hensyn, der også skal varetages, ud over hensynet til naturen. Et eksempel herpå er etablering af anlæg, der skal tjene et rekreativt formål, fx naturstier, offentlige badebroer og lignende. Ikke at der ukritisk kan gives dispensation hertil, men således at der i videre omfang kan gives dispensation hertil, end hvis der ”kun” havde været tale om et anlæg, som en enkelt lodsejer godt kunne tænke sig til sig selv.

En type situation, som har været fremme i et stort antal klagesager, er, hvorvidt lodsejerens, ofte en landmands, økonomiske interesser i et projekt, fx opdyrkning, kan begrunde en dispensation. Her er praksis helt klar: Den privatøkonomiske interesse, der ligger heri, kan ikke begrunde en dispensation. Er den eneste interesse i, at dispensationen gives, således at det vil være godt for en landmands økonomi, kan det ikke føre til, at dispensation meddeles.”

Sammenfattende om dispensationsmuligheden kan fremhæves, at dispensationsmuligheden i naturbeskyttelseslovens § 65 er forbeholdt ”særlige tilfælde” – altså afhænger spørgsmålet om eventuel dispensation også af, hvori en påtænkt aktivitet konkret består. En dispensation uden nærmere begrundelse eller som klart strider mod gældende praksis fra klagenævnet kan ikke anses for lovlig.

Da de foreliggende beslutninger fra KMU i de 3 konkrete sager, ifølge advokat Mads Kobberø, ikke kan anses for lovlige, ser forvaltningen anledning til at skitsere, hvilke muligheder redegørelsen efterlader byrådet med i forbindelse med behandlingen af sagen:

Sø Kobberup

Som beskrevet i advokat Mads Kobberøs notat er den foreliggende beslutning ikke retvisende, da det er en forudsætning for meddelelse af dispensation, at det lægges til grund, at der er tale om et område med § 3-status. I det lys kan der

umiddelbart anvises følgende muligheder for byrådet:

- Byrådet kan følge forvaltningens oprindelige indstilling, hvorefter forvaltningens afslag på etablering af sø fastholdes, og den modtagne klage fra lodsejer derfor videresendes til Miljø- og Fødevareklagenævnet.
- Byrådet kan – under accept af at det er § 3 natur – give en dispensation såfremt det nærmere kan begrundes, at der foreligger et ”særlig tilfælde”. Der henvises herved til de ovenfor beskrevne rammer for meddelelse af dispensation.
- Såfremt Byrådet er i tvivl om forvaltningens afgørelse i forhold til registrering af § 3 status eller eventuelt andre forhold, kan byrådet anmode forvaltningen om en fornyet faglig gennemgang af arealet, herunder evt. indhentelse af ekstern naturfaglig vurdering eller andet, der sikrer et endnu bedre fagligt vurderingsgrundlag. Byrådet vil også kunne anmode om Klima- og Miljøudvalgets fornyede behandling af sagen, hvis det vurderes at der herved kan tilvejebringes yderligere oplysninger af betydning for sagen. Herefter vil sagen skulle behandles i byrådet igen.

Sagsfremstilling

Historik

Udvalget blev i nyhedsbrevet for uge 45 orienteret om klagen.

Inddragelse og høring

I overensstemmelse med almindelig forvaltningsretlig praksis er klagerne blevet partshørt og varslet om afgørelsen, inden der er truffet afgørelse i sagen. Dette sker for at sikre en fuldt oplyst sag.

Beskrivelse

Viborg Kommune modtog den 29. august 2022 ansøgning om dispensation til etablering af en ny sø på matr.nr. 4d Tastum By, Kopperup – se bilag 1.

Arealet er besigtiget sammen med ansøgerne, og der har været dialog med ansøger, som efterfølgende har indsendt ansøgning om en anden placering af søen. Ansøgerne blev under besigtigelsen varslet om, at også den nye placering formentlig var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og at der næppe kunne meddeles dispensation til etablering af ny sø på arealet.

Forvaltningen meddelte efterfølgende (12. oktober 2022) afgørelse om, at arealet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og meddelte samtidigt afslag på ansøgning om dispensation til etablering af ny sø på arealet.

Ansøger har den 25. oktober 2022 klaget over forvaltningens afgørelse – se bilag 2.

Klagerne trækker to punkter frem:

- 1) Der er tale om et areal i ringe naturtilstand.
- 2) Et vandhul som det ansøgte vil være til fordel for den særligt beskyttede paddeart spidssnudet frø.

Lovgrundlag

Tilkendegivelse om beskyttelsesstatus

Naturbeskyttelseslovens § 3 beskytter en række naturtyper imod ændringer i deres tilstand, med det formål at sikre naturtyperne og deres funktion som levested for dyr og planter. Det drejer sig om udpegede vandløb, naturlige søer og vandhuller med et areal større end 100 m² samt heder, enge, overdrev, moser og lignende, der enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med søer er større end 2500 m².

Eksempler på ikke tilladte aktiviteter i beskyttet natur kan f.eks. være at gødske, pløje, dræne, sprøjte, tilplante, grave eller bygge.

Der findes vejledende registreringer af beskyttet natur, men det er altid et areals konkrete tilstand og dyrkningshistorik, der er afgørende for beskyttelsen uanset registrering eller ej, da loven tager højde for, at natur med tiden kan vokse frem

eller forsvinde som resultat af naturlig udvikling eller ændret drift.

I tvivlstilfælde har lodsejer krav på, at kommunen indenfor 4 uger meddeler, om en konkret aktivitet kan gennemføres umiddelbart, eller om det kræver yderligere undersøgelse/vurdering, før der kan træffes afgørelse.

Dispensationsmuligheder

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 3 er det forbudt at ændre tilstanden af naturområder over 2500 m². Den hidtidige drift (ofte afgræsning eller høslæt) på beskyttede arealer må fortsætte, men de må ikke inddrages som et traditionelt dyrkningsareal. Formålet er at bevare de beskyttede naturtyper som levesteder for vilde dyr og planter.

Hvis et areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, giver samme lovs § 65 kommunen mulighed for i særlige tilfælde at dispensere fra forbuddet mod ændringer.

Praksis er meget streng på området ud fra både biologisk-faglige argumenter og risiko for præcedens, men kan i særlige tilfælde udnyttes ved fx anlæg af samfundsmæssig betydning.

Status

Klagerne er ikke enige i forvaltningens vurderinger i afgørelsen, idet de ikke kan se, hvordan en sø skulle være til skade for planter og dyr, herunder spidssnudet frø, som potentielt kan findes på de mere våde og tilgroede dele af marken. Tværtimod mener de, at en sø vil give bedre betingelser for dyrelivet.

Forvaltningens bemærkninger

Besigtigelsen viste, at det ansøgte areal har et godt strukturindeks, lavt artsindeks og lavt samlet naturtilstandsindeks. Forvaltningen har derfor vurderet, at arealet skal registreres som beskyttet.

Ad 1) Forvaltningen vurderer, at der ikke kan meddeles dispensation til etablering af en sø på arealet, idet etablering af en ny sø på arealet vil være en væsentlig ændring af naturtilstanden i den beskyttede eng. Engens gode strukturindeks er udtryk for, at der er godt potentiale for udvikling af en samlet god naturtilstand, efterhånden som de naturligt hjemmehørende plantearter indvandrer. Denne proces tager tid, og det vurderes, at det ikke vil være en fordel for den naturlige udvikling at fjerne et stykke af engen til fordel for etablering af en sø.

Dette er i overensstemmelse med Miljø- og Fødevarerklagenævnets mangeårige praksis om, at der ikke kan dispenseres til, at en beskyttet naturtype erstattes af en anden – i dette tilfælde en eng, som erstattes af en sø.

Ad 2) I forhold til klagers begrundelser for klagen er det som udgangspunkt korrekt, at en sø kan give bedre betingelser for dyreliv knyttet til søer, herunder spidssnudet frø, som er en fredet art, og som er beskyttet ifølge habitatdirektivets Bilag IV.

Spidssnudet frø yngler i vandhuller, arten opholder sig tæt ved ynglevandhullerne, og især ungerne opholder sig tæt på vandhullet. Et vandhul er derfor særligt egnet, hvis det er omgivet af enge, moser og græsmarker, hvor frøerne kan finde føde.

Forvaltningen vurderer dog, at der i forvejen findes et velegnet ynglested til arten i form af et tidvis vandfyldt engområde umiddelbart øst for den ansøgte placering, og at artens levevilkår er tilgodeset i området.

Forvaltningen vurderer samlet set, at der ikke kan dispenseres til, at et stykke beskyttet eng med godt udviklingspotentiale erstattes af en kunstigt anlagt sø, og at det bør lægges til grund for, at afgørelsen fastholdes.

Alternativer

Intet.

Tidsperspektiv

Intet.

Økonomiske forhold og konsekvenser

Intet.

Juridiske og planmæssige forhold

Intet.

Bilag

Kortbilag matr.nr. 4d Tastum By, Kobberup

Klage ny sø matr.nr. 4d Tastum By, Kobberup

Advokatredøgørelse - 11-01-23

Punkt 2: Klage over tilkendegivelse om § 3-status af engstykke ved Nørreåen ved Skjern – matr.nr. 1ay Skjern Hgd., Skjern

22/19779

Resume

Lodsejeren har klaget over en afgørelse om tilkendegivelse af § 3-status for et engstykke ved Nørreåen ved Skjern.

Det vurderes, at klagen ikke bidrager med nye oplysninger.

Klima- og Miljøudvalget skal tage stilling til, om sagen skal genoptages, eller om afgørelsen skal fastholdes, og dermed sendes videre til Klagenævnet.

Sagen genoptages, efter at byrådet den 25. januar 2023 besluttede at sende sagen tilbage til Klima- og Miljøudvalget til fornyet behandling ([link til sag nr. 10 i byrådet den 25. januar 2023](#)).

Indstilling

Direktøren for Teknik & Miljø indstiller,

1. at det meddeles Miljø- og Fødevareklagenævnet, at Viborg Kommune ikke finder anledning til at genoptage sagen, da klagen ikke har bidraget med afgørende nyt.

Beslutning i Klima- og Miljøudvalget den 03-01-2023

Et flertal i Klima- og Miljøudvalget bestående af Steffen Drejer, Kurt Mosgaard og Lars Mogensen besluttede,

1. at afgørelsen skal omgøres, da det vurderes, at der ikke er tale om § 3-natur.

Eva Pinnerup og Stine Isaksen ønsker sagen behandlet i byrådet.

Beslutning i Byrådet den 25-01-2023

Efter Klima- og Miljøudvalgets behandling af sagen er der indhentet en advokatvurdering, der beskriver rammerne for den politiske behandling af spørgsmål om naturområder med § 3 status.

Stine Isaksen stillede følgende beslutningsforslag:

1. ”Det meddeles Miljø- og Fødevareklagenævnet, at Viborg Kommune ikke finder anledning til at genoptage sagen, da klagen ikke har bidraget med afgørende nyt.”

For forslaget stemmer 3 (Marianne Gaardsdal, Stine Isaksen og Aksel Rosager Johansen)

Imod forslaget stemmer 27 (Venstres, Den socialdemokratiske og Det Konservative Folkepartis byrådsgrupper).

Forslaget blev dermed forkastet.

Herefter stillede borgmesteren følgende beslutningsforslag:

Set i lyset af de nye oplysninger, der er tilgået sagen – herunder at Klima- og Miljøudvalgets beslutning på mødet den 3. januar 2023 ikke er lovlig – foreslår borgmesteren,

1. at sagen sendes tilbage til Klima- og Miljøudvalget til fornyet behandling.

For forslaget stemmer 27 (Venstres, Den socialdemokratiske og Det Konservative Folkepartis byrådsgrupper).

Imod stemmer 3, (Marianne Gaardsdal, Stine Isaksen og Aksel Rosager Johansen)

Forslaget blev dermed godkendt.

Fraværende:

Eva Pinnerup

Beslutning i Klima- og Miljøudvalget den 31-01-2023

Klima- og Miljøudvalget besluttede at anmode forvaltningen om en fornyet faglig gennemgang, herunder en ekstern naturfaglig vurdering.

Stine Isaksen stemte imod, da hun finder, at arealets § 3-status med to nyere besigtigelser og en allerede foreliggende ekstern vurdering er naturfagligt veldokumenteret, og hun derfor af hensyn til sagens videre gang ønsker at følge forvaltningens indstilling og sende sagen i Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Klima- og Miljøudvalget besluttede, at sagen ikke skal sendes til byrådet.

Forvaltningens bemærkninger

Klima- og Miljøudvalget har på møde den 4. januar 2022 truffet beslutninger i 3 sager (sag nr. 9, 10 og 11), som alle vedrører spørgsmål om såkaldt § 3-status som beskyttet naturområde iht. naturbeskyttelsesloven. I forbindelse med sagernes behandling har forvaltningen på udvalgmødet gjort opmærksom på usikkerhed i forhold til om beslutningerne er lovlige. Flertallets beslutning er i alle sagerne begæret standset af udvalgets mindretal iht. styrelseslovens § 23. Endelig realitetsafgørelse af sagerne skal derfor træffes af byrådet. Sagerne behandles på førstkommende byrådsmøde den 25. januar 2022.

Med baggrund i ovenstående og for entydigt at beskrive rammerne for den politiske behandling af spørgsmål om naturområder med § 3 status, har forvaltningen indhentet et notat fra advokat Mads Kobberø, som vedlægges som nyt bilag til sagen.

Af advokatens redegørelse fremgår bl.a., at ”§ 3-status helt og holdent er en naturfaglig vurdering af områdets karakter, herunder hvilke planter og dyr, det ved en besigtigelse kan konstateres, forefindes på arealet. Idet der altså er tale om en naturfaglig vurdering, er det ikke en vurdering, der sagligt og meningsfuldt kan forelægges andre end personer med en sådan naturfaglig indsigt.” Med baggrund i advokatens redegørelse anses de politiske beslutninger som værende ulovlige, idet der på det foreliggende grundlag ikke er hjemmel til at tilsidesætte den foretagne vurdering og registrering af, at der i de 3 konkrete sager er tale om områder med § 3-status.

I notatet beskrives imidlertid også muligheden for i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65 at dispensere fra § 3-beskyttelse – ”altså tillade en aktivitet, som der ellers er forbud imod, gennemføres med den konsekvens, at der sker en tilstandsændring. Efter dispensationsbestemmelsens ordlyd er der indrømmet kommunerne et betydeligt skøn i den forbindelse. Det fremgår således af bestemmelsen, at der kan dispenseres i ”særlige tilfælde”. Det er ikke i selve loven defineret, hvilke typesituationer der kan rubriceres som ”særlige tilfælde”. Lovbemærkninger og ikke mindst Natur- og Miljøklagenævnets righoldige praksis efterlader dog ikke nogen tvivl om, at praksis er restriktiv.”

Notatet indeholder følgende uddybende beskrivelse af klagenævnets praksis:

”Der findes udvalgte områder, hvor den nævnte restriktive praksis ikke er helt så restriktiv. Områder, hvor der er andre væsentlige hensyn, der også skal varetages, ud over hensynet til naturen. Et eksempel herpå er etablering af anlæg, der skal tjene et rekreativt formål, fx naturstier, offentlige badebroer og lignende. Ikke at der ukritisk kan gives dispensation hertil, men således at der i videre omfang kan gives dispensation hertil, end hvis der ”kun” havde været tale om et anlæg, som en enkelt lodsejer godt kunne tænke sig til sig selv.

En type situation, som har været fremme i et stort antal klagesager, er, hvorvidt lodsejerens, ofte en landmands, økonomiske interesser i et projekt, fx opdyrkning, kan begrunde en dispensation. Her er praksis helt klar: Den privatøkonomiske interesse, der ligger heri, kan ikke begrunde en dispensation. Er den eneste interesse i, at dispensationen gives, således at det vil være godt for en landmands økonomi, kan det ikke føre til, at dispensation meddeles.”

Sammenfattende om dispensationsmuligheden kan fremhæves, at dispensationsmuligheden i naturbeskyttelseslovens § 65 er forbeholdt ”særlige tilfælde” – altså afhænger spørgsmålet om eventuel dispensation også af, hvori en påtænkt aktivitet konkret består. En dispensation uden nærmere begrundelse eller som klart strider mod gældende praksis fra klagenævnet kan ikke anses for lovlig.

Da de foreliggende beslutninger fra KMU i de 3 konkrete sager, ifølge advokat Mads Kobberø, ikke kan anses for lovlige, ser forvaltningen anledning til at skitsere, hvilke muligheder redegørelsen efterlader byrådet med i forbindelse med behandlingen af sagen:

Eng ved Nørreåen

- Byrådet kan følge forvaltningens oprindelige indstilling, hvorefter forvaltningens afslag på ansøgning om sletning af registreringen af et Engstykke fastholdes, og den modtagne klage fra lodsejer derfor videresendes til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.
- Såfremt Byrådet er i tvivl om forvaltningens afgørelse i forhold til registrering af § 3status eller eventuelt andre forhold, kan byrådet anmode forvaltningen om en fornyet faglig gennemgang af arealet, herunder evt. indhentelse af ekstern naturfaglig vurdering eller andet, der sikrer et endnu bedre fagligt vurderingsgrundlag. Byrådet vil også kunne anmode om Klima- og Miljøudvalgets fornyede behandling af sagen, hvis det vurderes at der herved kan tilvejebringes yderligere oplysninger af betydning for sagen. Herefter vil sagen skulle behandles i byrådet igen.

Ud fra de foreliggende oplysninger i denne sag er der ikke anledning til at tage stilling til spørgsmålet om dispensation. I den oprindelige ansøgning har lodsejer redegjort for den nuværende drift af arealerne, og som beskrevet i sagsfremstillingen har forvaltningen vurderet, at denne kan fortsætte uanset § 3-status. Hvis lodsejer imidlertid måtte ønske at ansøge om anden anvendelse, vil der i den forbindelse skulle tages stilling til, om de konkrete aktiviteter og forhold giver mulighed for at meddele dispensation til den påtænkte anvendelse.

Sagsfremstilling

Historik

Udvalget blev i nyhedsbrevet for uge 45 orienteret om klagen.

Inddragelse og høring

I overensstemmelse med almindelig forvaltningsretlig praksis er klager blevet parthørt og varslet om afgørelsen, inden der er truffet afgørelse i sagen. Dette sker for at sikre en fuldt oplyst sag.

Beskrivelse

Viborg Kommune modtog den 21. juni 2022 ansøgning om sletning af registreringen af et engstykke på matr.nr. 1ay Skjern Hgd., Skjern som omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 – se bilag 1.

Arealet, der er på 0,58 ha, har været besigtiget to gange de seneste to år: Hhv. ved grundig besigtigelse i august 2021, hvor arealet blev registreret som beskyttet eng efter § 3, og ved en opfølgende ekstensiv besigtigelse i juli 2022.

Ansøger har været parthørt og har i mails af 1. august samt 18. og 30. september 2022 efter skriftlig dialog med forvaltningen indsendt parthøringsvar i sagen.

Forvaltningen meddelte herefter den 4. oktober 2022, at registreringen fastholdes, da arealet vurderes at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Ansøger har den 3. november 2022 klaget over forvaltningens afgørelse – se bilag 2.

Klagerne fremfører følgende:

- 1) At naturværdien på marken er under 5, og at der ikke findes stjernearter i marken.
- 2) At engen har været udlagt med græs, at græsset er slået 1 gang om året, at høet er fjernet fra marken, at marken i 2021 er slået efter den kommunale besigtigelse, at marken i 2022 er udlejet til landmand, der opfeder tyrekalve, og at engen bliver slået sent for at beskytte dyrevildtet.
- 3) At ansøger efter besigtigelse sammen med planteavlskonsulent den 29. oktober 2022 er blevet vejledt til at klage over Viborg Kommunes afgørelse af 4. oktober 2022.

Lovgrundlag

Tilkendegivelse om beskyttelsesstatus

Naturbeskyttelseslovens § 3 beskytter en række naturtyper imod ændringer i deres tilstand, med det formål at sikre naturtyperne og deres funktion som levested for dyr og planter. Det drejer sig om udpegede vandløb, naturlige søer og vandhuller med et areal større end 100 m² samt heder, enge, overdrev, moser og lignende, der enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med søer er større end 2500 m².

Eksempler på ikke tilladte aktiviteter i beskyttet natur kan f.eks. være at gødske, pløje, dræne, sprøjte, tilplante, grave eller bygge.

Der findes vejledende registreringer af beskyttet natur, men det er altid et areals konkrete tilstand og dyrkningshistorik, der er afgørende for beskyttelsen uanset registrering eller ej, da loven tager højde for, at natur med tiden kan vokse frem eller forsvinde som resultat af naturlig udvikling eller ændret drift.

I tvivlstilfælde har lodsejer krav på, at kommunen indenfor 4 uger meddeler, om en konkret aktivitet kan gennemføres umiddelbart, eller om det kræver yderligere undersøgelse/vurdering, før der kan træffes afgørelse.

Status

I klagen fremfører klageren bl.a., at naturværdien på marken er under 5, og at der ikke findes stjernearter i marken.

Forvaltningens bemærkninger

1) Ad 1) Arealet blev nyregistreret efter en grundig besigtigelse i august 2021. Besigtigelsen viste, at der var tale om en fugtig, artsfattig eng uden græs. Besigtigelsen viste, at arealet havde et godt strukturindeks (0,69), et ringe artsindeks (0,24) og et moderat samlet naturtilstandsindeks (0,42). Der blev fundet to såkaldte "stjernearter" og 18 arter i alt. Det såkaldte HNV-tal, som anvendes til EU-tilskud, er 4 ud af 13 mulige.

At HNV-værdien på marken er under 5, og at der i 2021 kun fandtes to stjernearter på engstykket, er ikke et argument for, at engen ikke bør være registreret som beskyttet efter § 3, men blot et matematisk udtryk for, hvilken samlet kvalitet den beskyttede natur har på dette sted.

Det er således fortsat forvaltningens vurdering, at arealet – trods moderat samlet naturtilstand – bør være registreret som beskyttet eng efter § 3.

2) Ad 2) Forvaltningen vurderer, at den af ansøgerne beskrevne drift fortsat er lovlig, selv om arealet er beskyttet efter § 3. Den ekstensive anvendelse indtil nu har netop ført til, at der er skabt plads til naturen og de hjemmehørende arter på engen, og det vil være en fordel for naturens udvikling, at denne drift fortsætter.

3) Ad 3) Forvaltningen vurderer, at en besigtigelse af en kultureng ultimo oktober efter slåning ikke giver et realistisk billede af arealets artssammensætning og dermed af arealets samlede naturtilstand og § 3-status.

Forvaltningen vurderer samlet set, at den nylige, grundige besigtigelse fra sidst på sommeren 2021, hvor strukturindekset blev vurderet som godt (over 0,6), og det samlede naturtilstandsindekset til moderat (over 0,4), bør lægges til grund for, at afgørelsen fastholdes.

Alternativer

Intet.

Tidsperspektiv

Intet.

Økonomiske forhold og konsekvenser

Intet.

Juridiske og planmæssige forhold

Intet.

Bilag

Kortbilag matr.nr. 1ay Skjern Hgd., Skjern

Klage matr.nr. 1ay Skjern Hgd., Skjern

Advokatregørelse - 11-01-23

Punkt 3: Klage over påbud om genetablering af beskyttet eng på matr.nr. 10o Skringstrup By, Skals

20/41188

Resume

Agri Nord har på vegne af lodsejer klaget over kommunens påbud om genetablering af beskyttet eng på matr.nr. 10o Skringstrup By, Skals, da de mener, at arealet ikke er beskyttet.

Det vurderes, at klagen ikke bidrager med nye oplysninger.

Klima- og Miljøudvalget skal tage stilling til, om sagen skal genoptages, eller om afgørelsen skal fastholdes.

Sagen genoptages, efter at byrådet den 25. januar 2023 besluttede at sende sagen tilbage til Klima- og Miljøudvalget til fornyet behandling ([link til sag nr. 11 i byrådet den 25. januar 2023](#)).

Indstilling

Direktøren for Teknik & Miljø indstiller,

1. at det meddeles Miljø- og Fødevareklagenævnet, at Viborg Kommune ikke finder anledning til at genoptage sagen, da klagen ikke har bidraget med afgørende nyt.

Beslutning i Klima- og Miljøudvalget den 03-01-2023

Et flertal i Klima- og Miljøudvalget bestående af Steffen Drejer, Kurt Mosgaard og Lars Mogensen besluttede,

1. at påbuddet skal frafaldes, da det vurderes, at der er tale om en fejlregistrering af § 3.

Eva Pinnerup og Stine Isaksen ønsker sagen behandlet i byrådet.

Beslutning i Byrådet den 25-01-2023

Efter Klima- og Miljøudvalgets behandling af sagen er der indhentet en advokatvurdering, der beskriver rammerne for den politiske behandling af spørgsmål om naturområder med § 3 status.

Stine Isaksen stillede følgende beslutningsforslag:

1. ”Det meddeles Miljø- og Fødevareklagenævnet, at Viborg Kommune ikke finder anledning til at genoptage sagen, da klagen ikke har bidraget med afgørende nyt.”

For forslaget stemmer 3 (Marianne Gaardsdal, Stine Isaksen og Aksel Rosager Johansen)

Imod forslaget stemmer 27 (Venstres, Den socialdemokratiske og Det Konservative Folkepartis byrådsgrupper).

Forslaget blev dermed forkastet.

Herefter stillede borgmesteren følgende beslutningsforslag:

Set i lyset af de nye oplysninger, der er tilgået sagen – herunder at Klima- og Miljøudvalgets beslutning på mødet den 3. januar 2023 ikke er lovlig – foreslår borgmesteren,

1. at sagen sendes tilbage til Klima- og Miljøudvalget til fornyet behandling.

For forslaget stemmer 27 (Venstres, Den socialdemokratiske og Det Konservative Folkepartis byrådsgrupper).

Imod stemmer 3, (Marianne Gaardsdal, Stine Isaksen og Aksel Rosager Johansen)

Forslaget blev dermed godkendt.

Fraværende:

Eva Pinnerup

Beslutning i Klima- og Miljøudvalget den 31-01-2023

Klima- og Miljøudvalget besluttede at anmode forvaltningen om en fornyet faglig gennemgang, herunder en ekstern naturfaglig vurdering.

Stine Isaksen stemmer imod, idet hun henholder sig til den eksterne advokatvurdering, hvori det påpeges, at det politiske niveau i denne sag "intet grundlag har for at anfægte den naturfaglige vurdering", og af hensyn til lodsejer og sagens videre gang ønsker hun derfor at følge forvaltningens indstilling og sende sagen videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klima- og Miljøudvalget besluttede, at sagen ikke skal sendes til byrådet.

Forvaltningens bemærkninger

Klima- og Miljøudvalget har på møde den 4. januar 2022 truffet beslutninger i 3 sager (sag nr. 9, 10 og 11), som alle vedrører spørgsmål om såkaldt § 3-status som beskyttet naturområde iht. naturbeskyttelsesloven. I forbindelse med sagerne behandling har forvaltningen på udvalgmødet gjort opmærksom på usikkerhed i forhold til om beslutningerne er lovlige. Flertallets beslutning er i alle sagerne begæret standset af udvalgets mindretal iht. styrelseslovens § 23. Endelig realitetsafgørelse af sagerne skal derfor træffes af byrådet. Sagerne behandles på førstkommende byrådsmøde den 25. januar 2022.

Med baggrund i ovenstående og for entydigt at beskrive rammerne for den politiske behandling af spørgsmål om naturområder med § 3 status, har forvaltningen indhentet et notat fra advokat Mads Kobberø, som vedlægges som nyt bilag til sagen.

Af advokatens redegørelse fremgår bl.a., at "§ 3-status helt og holdent er en naturfaglig vurdering af områdets karakter, herunder hvilke planter og dyr, det ved en besigtigelse kan konstateres, forefindes på arealet. Idet der altså er tale om en naturfaglig vurdering, er det ikke en vurdering, der sagligt og meningsfuldt kan forelægges andre end personer med en sådan naturfaglig indsigt." Med baggrund i advokatens redegørelse anses de politiske beslutninger som værende ulovlige, idet der på det foreliggende grundlag ikke er hjemmel til at tilsidesætte den foretagne vurdering og registrering af, at der i de 3 konkrete sager er tale om områder med § 3-status.

I notatet beskrives imidlertid også muligheden for i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65 at dispensere fra § 3-beskyttelse – "altså tillade en aktivitet, som der ellers er forbud imod, gennemføres med den konsekvens, at der sker en tilstandsændring. Efter dispensationsbestemmelsens ordlyd er der indrømmet kommunerne et betydeligt skøn i den forbindelse. Det fremgår således af bestemmelsen, at der kan dispenseres i "særlige tilfælde". Det er ikke i selve loven defineret, hvilke typesituationer der kan rubriceres som "særlige tilfælde". Lovbemærkninger og ikke mindst Natur- og Miljøklagenævnets righoldige praksis efterlader dog ikke nogen tvivl om, at praksis er restriktiv."

Notatet indeholder følgende uddybende beskrivelse af klagenævnets praksis:

"Der findes udvalgte områder, hvor den nævnte restriktive praksis ikke er helt så restriktiv. Områder, hvor der er andre væsentlige hensyn, der også skal varetages, ud over hensynet til naturen. Et eksempel herpå er etablering af anlæg, der skal tjene et rekreativt formål, fx naturstier, offentlige badebroer og lignende. Ikke at der ukritisk kan gives dispensation hertil, men således at der i videre omfang kan gives dispensation hertil, end hvis der "kun" havde været tale om et anlæg, som en enkelt lodsejer godt kunne tænke sig til sig selv.

En type situation, som har været fremme i et stort antal klagesager, er, hvorvidt lodsejerens, ofte en landmands, økonomiske interesser i et projekt, fx opdyrkning, kan begrunde en dispensation. Her er praksis helt klar: Den privatøkonomiske interesse, der ligger heri, kan ikke begrunde en dispensation. Er den eneste interesse i, at dispensationen gives, således at det vil være godt for en landmands økonomi, kan det ikke føre til, at dispensation meddeles."

Sammenfattende om dispensationsmuligheden kan fremhæves, at dispensationsmuligheden i naturbeskyttelseslovens § 65 er forbeholdt "særlige tilfælde" – altså afhænger spørgsmålet om eventuel dispensation også af, hvori en påtænkt aktivitet konkret består. En dispensation uden nærmere begrundelse eller som klart strider mod gældende praksis fra klagenævnet kan ikke anses for lovlig.

Da de foreliggende beslutninger fra KMU i de 3 konkrete sager, ifølge advokat Mads Kobberø, ikke kan anses for lovlige, ser forvaltningen anledning til at skitsere, hvilke muligheder redegørelsen efterlader byrådet med i forbindelse med behandlingen af sagen:

- Byrådet kan følge forvaltningens oprindelige indstilling, hvorefter forvaltningens påbud om genetablering af eng fastholdes, og den modtagne klage fra lodsejer derfor videresendes til Miljø- og Fødevareklagenævnet.
- Byrådet kan – under accept af at det er § 3 natur – trække det meddelte påbud tilbage og samtidigt meddele en dispensation såfremt det nærmere kan begrundes, at der foreligger et ”særlig tilfælde”. Der henvises herved til de ovenfor beskrevne rammer for meddelelse af dispensation.
- Såfremt Byrådet er i tvivl om forvaltningens afgørelse i forhold til registrering af § 3 status eller eventuelt andre forhold, kan byrådet anmode forvaltningen om en fornyet faglig gennemgang af arealet, herunder evt. indhentelse af ekstern naturfaglig vurdering eller andet, der sikrer et endnu bedre fagligt vurderingsgrundlag. Byrådet vil også kunne anmode om Klima- og Miljøudvalgets fornyede behandling af sagen, hvis det vurderes at der herved kan tilvejebringes yderligere oplysninger af betydning for sagen. Herefter vil sagen skulle behandles i byrådet igen.

Sagsfremstilling

Historik

Intet.

Inddragelse og høring

I overensstemmelse med almindelig forvaltningsretlig praksis er lodsejer og hans konsulent i Agri Nord blevet partshørt og varslet om afgørelsen, inden der er truffet afgørelse i sagen. Dette sker for at sikre, at sagen er fuldt oplyst.

Beskrivelse

Forvaltningen modtog i oktober 2020 en henvendelse fra lodsejers konsulent, som mente, at en del af lodsejers arealer fejlagtigt var registreret som beskyttet natur. Forvaltningen har herefter haft en proces for at afklare, om der er tale om ulovlig opdyrkning af beskyttet natur, eller om amtet har lavet en fejlregistrering af marken som beskyttet natur.

Forvaltningen har vurderet, at der har været tale om ulovlig opdyrkning af det beskyttede areal og meddelte den 19. oktober 2022 påbud om genetablering.

Den 15. november 2022 har lodsejers konsulent, Agri Nord, klaget på vegne af lodsejer.

Af klagen fremgår følgende punkter:

1. Agri Nord mener ikke, at arealet kan have været beskyttet ved amtets registrering i 1993.
2. Agri Nord mener ikke, at arealet har vokset sig ind i beskyttelsen fra 1992-2007.
3. Agri Nord mener, at sand- og humusindholdet i jorden bør tillægges en værdi i vurderingen af, om arealet har været beskyttet.
4. Agri Nord mener ikke, at kommunen kan afgøre sagen udelukkende ud fra luftfotos, og ikke tage tidligere ejers beretning med i overvejelserne om arealets status.
5. Lodsejer mener ikke, at kommunen har tilstrækkeligt bevis til at modsige driftshistorikken i perioden 1978 og frem til 2007, med henvisning til en afgørelse fra Naturklagenævnet.

Lovgrundlag

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 3 er det forbudt at ændre tilstanden af naturområder over 2500 m². Den hidtidige drift (ofte afgræsning eller høslæt) på beskyttede arealer må fortsætte, men de må ikke inddrages som et traditionelt dyrkningsareal. Formålet er at bevare de beskyttede naturtyper som levesteder for vilde dyr og planter.

Der findes vejledende registreringer af beskyttet natur, men det er altid et areals konkrete tilstand og dyrkningshistorik, der er afgørende for beskyttelsen uanset registrering eller ej. I tvivlstilfælde har lodsejer krav på, at kommunen indenfor 4 uger meddeler om en konkret aktivitet kan gennemføres umiddelbart, eller om det kræver yderligere undersøgelse/vurdering.

Hvis et areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, giver samme lovs § 65 kommunen mulighed for i særlige tilfælde at dispensere fra forbuddet mod ændringer, og har man ændret naturen uden dispensation, kan man søge lovliggørende dispensation. Spørgsmålet om lovliggørende dispensation fra § 3 skal behandles, som om indgrebet endnu ikke var sket

ud fra det grundprincip, at det hverken må være sværere eller lettere at få lovliggørende dispensation end at få dispensation på forhånd.

Hvis der er grundlag for at meddele lovliggørende dispensation, kan kommunen stille vilkår om f.eks. etablering af et erstatningsareal, der kan udvikle sig til natur med tiden. Praksis er meget streng på området ud fra både biologisk-faglige argumenter og risiko for præcedens, men kan i særlige tilfælde udnyttes ved f.eks. anlæg af samfundsmæssig betydning.

Status

Forvaltningen har vurderet sagen på baggrund af besigtigelser, luftfotogennemgang og oplysninger fra lodsejer og konsulent.

Der har indledningsvis været afholdt møde med lodsejer og konsulent, og forvaltningen har efterfølgende korresponderet med lodsejers konsulent angående forvaltningens vurderinger og betydningen af jordbundens sammensætning i forhold til arealets mulighed for at være beskyttet (se bilag 2).

Forvaltningen har i afgørelsen fastholdt, at arealet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, vurderet at der ikke kan meddeles lovliggørende dispensation til opdyrkning af det beskyttede areal, og derfor meddelt påbud om genetablering af det beskyttede areal.

Afgørelsen om påbud om genetablering er påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet den 15. november 2022.

Forvaltningen vurderer, at klagen ikke bidrager med nye oplysninger.

Forvaltningens bemærkninger

Forvaltningen vurderer, at sagen har været fuldt oplyst forud for den endelige afgørelse om påbud. Forvaltningen har følgende bemærkninger til punkterne fra klagen:

Ad 1) Arealets beskyttelsesstatus ved Viborg Amts registrering i 1993:

Forvaltningen har gennemgået tilgængelige luftfotos af arealet for årene: 1979, 1982, 1986, 1987, 1990, 1993 og 1995. Forvaltningen vurderer, at disse understøtter amtets registrering af arealet som beskyttet eng i 1993. Det kan ikke afvises, at arealet har fået isået græsblanding eller lignende i perioden, men det er ikke omlagt på en sådan måde, at det ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Forvaltningen vurderer, at den isåning, der evt. er foregået før amtets registrering, har været lovlig, men at det ikke har forhindret arealet i at blive beskyttet.

Ad 2) Arealets beskyttelsesstatus fra 1992 -2007:

Forvaltningen vurderer, på baggrund af amtets registrering, at arealet er beskyttet fra 1993 og frem til 2007, hvor det er blevet opdyrket. At der er isået græs eller lignende i perioden medfører ikke, at arealet mister sin status som beskyttet.

Ad 3) Sand- og humusindhold i jorden:

Forvaltningen vurderer, at indholdet af sand og humus i jorden ikke kan tillægges betydelig vægt i vurderingen af, om arealet er beskyttet eller ej i denne sag. Derimod tillægges luftfotos, amtets registrering samt omkringliggende tilsvarende arealers plantesammensætning betydelig vægt i forhold til at vurdere om arealet er beskyttet.

Ad 4) Tidligere ejers beretning:

Forvaltningen har sammenholdt tidligere lodsejers beretning med luftfotos af arealet fra perioden før amtets registrering og fastholder, at der ikke ses tegn på omlægning (opdyrkning) i perioden 1979-1993. Tidligere lodsejers omlægning (isåning) i 1998 og 2003 ændrer ikke på, at arealet var beskyttet ved amtets registrering.

Ad 5) Afgørelse fra Naturklagenævnet:

I sagen, der refereres til, er der kun ét luftfoto tilgængeligt i perioden 1980-1992, og klagenævnet vurderede, at dette ikke er tilstrækkeligt til at afvise ejerens erklæring om arealets driftshistorie. I nærværende sag forefindes der luftfotos af arealet for årene 1979, 1982, 1986, 1987, 1990, 1993 og 1995, som er med til at understøtte amtets registrering.

Forvaltningen vurderer, ud fra disse luftfotos, at arealet ikke har været omlagt, men kan ikke afvise, at der evt. har været isået græsser.

Alternativer

Intet.

Tidsperspektiv

Intet.

Økonomiske forhold og konsekvenser

Intet.

Juridiske og planmæssige forhold

Intet.

Bilag

Oversigtskort - Opdyrkning af beskyttet eng på matr.nr. 10o Skringstrup By, Skals

Påbud om genetablering af beskyttet eng på matr.nr. 10o Skringstrup By, Skals

Klage over afgørelse om påbud for matr.nr. 10o Skringstrup By, Skals

Advokatredegørelse - 11-01-23